

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาริชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 แผน แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแบบวัดทักษะการคิด วิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

สรุป

จากการวิจัยเรื่องการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาริชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมในขณะที่เรียนการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ โดยพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในระดับดีเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (2.97) การให้ความร่วมมือในกิจกรรม (2.94) ความพึงพอใจในการทำกิจกรรม (2.92) ความกระตือรือร้นในขณะที่กำลังเรียน (2.89) ความสนใจในการเรียน (2.84) การแสดงความคิดเห็น (2.82) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (2.66) และพฤติกรรมมีอยู่ในระดับพอใช้ คือ การซักถามในขณะที่ครูสอน (2.1)

2. ทักษะการคิด วิเคราะห์ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ในการอ่าน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาริชียงใหม่ ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในขณะที่เรียน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าในทุกแผนการสอนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะ การสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ที่ช่วยให้นักเรียนที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์หลายประการ เช่น ให้ความร่วมมือในกิจกรรม ทำ พูด อย่างมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตามหลักของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนทั้งสิ้น นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ได้ซักถามแสดงความคิดเห็น และพึงพอใจในการทำกิจกรรม เพราะมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกบังคับหรือกำหนดของเขตของพฤติกรรม มีการปฏิสัมพันธ์กับสื่อจากแหล่งวิทยาการที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับนักเรียน มีการใช้คำถามนำเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรจน์ จโนภาย และคณะ (อ้างใน ลำดวน สุริยวรรณ, 2536, หน้า 89) ซึ่งได้กล่าวว่า คำถามจะเป็นสิ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถทางสมอง ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความร่วมมือในกิจกรรม นอกจากนั้นยัง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของภักดี ภูมิมาลา (2538) ซึ่งได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ดีขึ้นแล้วนักเรียนยังมีพฤติกรรมด้านความสนใจในการเรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ปัญญา (2550) ที่กล่าวว่า การคิด วิเคราะห์ของนักเรียนนั้น ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ ของผู้เรียน แต่จากการประเมินพฤติกรรมพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านการซักถามในระหว่างการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากนักเรียนหลายคนไม่กล้าที่จะซักถามครู ในขณะที่ทำกิจกรรมจึงซักถามข้อสงสัยจากเพื่อนในกลุ่ม และส่งตัวแทนให้เพื่อนในกลุ่มเป็นคนซักถามครูผู้สอน นักเรียนหลายคนจึงไม่มีพฤติกรรมในการซักถามข้อสงสัยจากครูโดยตรง

จะเห็นได้ว่าการสอนโดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครั้งนี้ นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมในด้านความสนใจและความชอบที่มีต่อการสอนอยู่ในระดับดี

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่าทักษะการคิด วิเคราะห์ ในการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 แสดงว่าการสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างแผนการสอน ก่อนการสอน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้มีการสร้างแผนการสอนเพื่อเตรียมการในการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาความรู้ในเรื่องการอ่าน และการจัดแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่าน ของกระทรวงศึกษาธิการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านคิด วิเคราะห์โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างละเอียด แล้วนำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียนที่พบในการเรียนการสอนมาเพิ่มเติมลงในแผนการสอน เพื่อให้ได้แผนการสอนที่สมบูรณ์ แล้วกำหนดเวลาเรียน จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และบทบาทหน้าที่ของนักเรียน เพื่อให้สามารถนำไปจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงบ ลักษณะ (2535, หน้า 5) ได้ให้ความเห็นว่า แผนการสอนที่มีรายละเอียดชัดเจนถึงกิจกรรมนักเรียน บทบาทครู การใช้สื่อ การวัดผล จนผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมจริงๆ ในห้องเรียน ได้สมบูรณ์ ถือว่าเป็นแผนการสอนที่ดีแทนบันทึกการสอนได้

2.2 การจัดกิจกรรมการสอน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน โดยการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันหรือคาดว่ากำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นฐานสำหรับให้นักเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหา ทุกปัญหาที่นำมาบรรจุในแผนการสอน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานล้วนเป็นปัญหาที่ได้มาจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับการอ่านของนักเรียนจริง โดยเน้นรูปแบบการทำงานอย่างมีระบบ คือ รู้จักวิธีการรวมกลุ่ม แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ รู้จักบทบาทและปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ การแสดงความคิดเห็น การสืบเสาะแสวงหาความรู้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แล้วสรุปความเห็นพ้องในการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยครูมีหน้าที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือรวมทั้งเตรียมแหล่งข้อมูลให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธนี ธารเสนา (2536, หน้า 17-18) ที่กล่าวว่า ผู้สอน PBL นี้ จะไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้สอนก็ไม่ใช่ ผู้ที่ประพฤติตนเป็นผู้ออกคำสั่งให้ผู้เรียนย่นยั้น แล้วบอกเล่าถึงสิ่งที่ตนจดจำไว้ ผู้สอนมิใช่ผู้นำการอภิปราย ผู้สอนจะรวบรวม จัดหา ประกอบ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร แหล่ง วิทยาการและเครื่องมือ ผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดการสะดุด ติดขัด สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้เรียน บรรยากาศในการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ นักเรียนที่เรียน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความอิสระอย่างแท้จริง ในการเลือกค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ได้ฝึกวิธีการคิด แก้ไขปัญหา สอดคล้องกับหลักการสอนตามแนวคิดของ Piaget ที่กล่าวว่า การนำเสนอบทเรียน

ควรให้ผู้เรียนพบกับปัญหาใช้ความคิดแก้ปัญหา ทดลองแก้ปัญหา และหาเหตุผลสำหรับวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 แหล่งวิทยาการ เป็นส่วนประกอบสำคัญอันหนึ่งของการสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นคว้าแสวงหาความรู้ได้โดยเป็นครูเป็นผู้รวบรวม จัดหา ประกอบวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร แหล่งวิทยาการ และเครื่องมือ ให้แก่นักเรียน ซึ่งแหล่งวิทยาคารนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ วัย และจิตวิทยาของนักเรียน ได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ วีดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากการทำนักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อจากแหล่งวิทยาการที่เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และทำให้มีทักษะการคิด วิเคราะห์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ปริญญา เชาวนาสัย (2547) ที่ได้กล่าวไว้ในวารสารวิทยาการจัดการไว้ว่า แหล่งความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด อินเทอร์เน็ต หรือหนังสือประกอบการเรียน รวมทั้งกระบวนการสนับสนุนองค์ความรู้ เช่น การจัดสถานที่สำหรับการประชุมกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อยโดยมีผู้ประสานงาน ซึ่งอาจจะเป็นผู้สอน หรือผู้ช่วยผู้สอน ที่ช่วยให้กระบวนการกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 กระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสในการวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาคำตอบร่วมกับคนอื่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ปริญญา เชาวนาสัย (2547) ที่ได้กล่าวไว้ในวารสารวิทยาการจัดการไว้ว่า การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นั้นจะใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลที่เป็นดำเนินการ วิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและในกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งกระบวนการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและมีประสบการณ์ที่เหมือนการทำงานจริง ทำให้นักเรียนได้คำตอบของปัญหาที่หลากหลาย อีกทั้งยังได้ระดมความคิดในการแสวงหาคำตอบ ซึ่งทำให้นักเรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวคิดหลายประการ จึงขอเสนอแนวคิดที่ศึกษาค้นพบ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ในการจัดทำแผนการสอนโดยการใช้อยู่รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่อง

การคิด วิเคราะห์ ในการอ่าน และวิธีการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการเกิดขึ้นกับนักเรียน

1.2 การจัดทำแผนการสอน โดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงควรมีการนำเอากระบวนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้สอนการอ่านประเภทอื่น ๆ ให้กับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการอ่านจากรายวิชาภาษาไทย

1.3 ควรมีการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักหน้าที่และบทบาทของสมาชิกในการทำงาน โดยกระบวนการกลุ่มและการประชุมกลุ่มอย่างถูกต้องชัดเจน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำความคุ้นเคยโดยทดลองใช้ทักษะเหล่านั้น จนสามารถทำได้ถูกต้องแม่นยำ ก่อนที่จะเรียนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพราะระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนต้องได้สับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่บทบาทของตนเอง และครูควรสร้างสถานการณ์ปัญหาที่เร้าใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต้องการแสวงหาความรู้มาแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ

1.4 ในการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน ในส่วนของการใช้เวลาในการทำกิจกรรมในแผนการสอน ช่วงแรกนักเรียนจะใช้เวลามาก เนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน ตั้งแต่แผนการสอนที่ 4 เป็นต้นไป นักเรียนจะใช้นเวลาน้อยลง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และมีความเข้าใจในปัญหาให้มากขึ้น

1.5 ในการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน นักเรียนจะต้องทำงานเป็นกระบวนการกลุ่มและต้องแสดงความคิดเห็นเพื่อแสวงหาคำตอบร่วมกัน นักเรียนบางคนไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นเนื่องจากไม่กล้าแสดงออกซึ่งครูควรมีการกระตุ้นการแสดงออกของนักเรียนกลุ่มนี้เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนมีบทบาทที่เท่าเทียมกันในระหว่างการเรียนการสอน

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเองและปัญหาที่นำมาแสวงหาคำตอบควรเป็นปัญหาที่มาจากสภาพปัญหาจริงของนักเรียน

1.7 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ครูและนักเรียนควรทำความเข้าใจร่วมกัน ในเกณฑ์การประเมินเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกในพฤติกรรมการเรียนอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนารูปแบบการสอน โดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานกับเนื้อหาวิชาอื่น

2.2 ควรนำรูปแบบการสอนอื่น ๆ มาเปรียบเทียบกับการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนทักษะอื่นๆ ในรายวิชาภาษาไทย

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับที่สูงขึ้นและต่อเนื่อง

